

ЛІТЕРАТУРА:

1. Добровольська К. Л. Правове забезпечення прав інтелектуальної власності в Україні. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ (nauka.com.ua)
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. (rada.gov.ua)
3. Гришко І.Ю., Уткіна М.С. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності України. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 4 (33), 2010. С. 26-30.

УДК 330.111.62

Романів Р.
*аспірант, Західноукраїнський
національний університет*

Корж О.
*студентка юридичного факультету,
Західноукраїнський національний
університет*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВПЛИВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах істотного посилення значення нематеріальної складової та інноваційного чинника конкурентоспроможності товарів і послуг роль і значення інтелектуальної власності інтенсивно зростають. Застосування нематеріальних активів є вагомим стимулятором прогресу в усіх видах економічної діяльності. Це обумовлено тією роллю, яку сьогодні відіграють об'єкти інтелектуальної власності у науковій, комерційній, виробничій і зовнішньо-економічній діяльності підприємств. Щодо торгівлі, то перевагами використання об'єктів інтелектуальної власності стають: підвищення конкурентоспроможності товарів та підприємства, збільшення обсягів товарообороту і ринкової частки.

Відтак, інтелектуальна складова все більше відіграє важливу роль в системі функціональних характеристик економічної безпеки торговельного підприємства, адже дозволяє зменшити витрати обігу, підвищити конкурентоспроможність товарів, підсилити маркетинговий комплекс підприємства, є фактором інноваційності господарювання, а відтак забезпечення динамічної конкурентоспроможності торговельного підприємства.

Роль інтелектуальної власності в економіці постійно зростає, випереджаючи значущість засобів праці та їх ресурсів. Сьогодні конкурентоспроможні матеріальні цінності та товари, що проходять стадії виробництва, обміну і споживання, створюються за рахунок запровадження нових технологій, використання інтелектуальних творчих знань.

В умовах посилення конкуренції на споживчому ринку України посилюється важливість управління діяльністю суб'єктів господарювання з ширшим залученням об'єктів інтелектуальної власності. Зростання частки нематеріальних активів у ринковій вартості підприємств, вплив об'єктів права

інтелектуальної власності на їх конкурентоспроможність потребує глибокого вивчення сутності цієї категорії, її об'єктів та механізмів управління ними.

Згідно Господарського кодексу України інтелектуальна власність характеризується як право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності. До об'єктів інтелектуальної власності належать: літературні та художні твори, комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компоновання (топографії) інтегральних мікросхем, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин, породи тварин, комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення, комерційні таємниці [3, с.275].

Зрозуміло, що більшість цих об'єктів має істотне значення у комерційній господарській діяльності. Проте, об'єктивно існують особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в торгівлі. Так, в торгівлі можуть застосовуватися комерційні найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг) та географічні зазначення.

Позитивними наслідками при ефективному використанні об'єктів інтелектуальної власності у торгівлі можуть бути збільшення товарообороту, вихід на нові ринкові сегменти, покращення іміджу підприємства та його становища на ринку, тоді як у виробничій сфері - підвищення конкурентоспроможності продукції, забезпечення безперервного інноваційного процесу діяльності.

Загрозами використання об'єктів інтелектуальної власності в торговельній сфері діяльності є зміни в конкурентному законодавстві, зміни потреб споживачів, дії конкурентів, зміни на ринку, а у виробничій сфері - зміни у системі матеріально-технічної бази, а також поява більш перспективних розробок та технологій.

Так, до кадрової складової безпеки, традиційно, відносять рівень забезпеченості персоналом та його структуру, кваліфікацію працівників, плинність персоналу, продуктивність праці, ефективність використання робочого часу, частку операційних витрат на соціальні заходи, рівень соціального захисту персоналу, рівень середньомісячної заробітної плати, частку заохочувальних та компенсаційних виплат.

Натомість видається доцільним, щоб інтелектуальну складову характеризували: частка нематеріальних активів в структурі балансу, рівень зносу нематеріальних активів, кількість використовуваних об'єктів інтелектуальної власності, частка персоналу, що приймає участь у створенні об'єктів інтелектуальної власності, норма доходності інвестицій у створення, розвиток і використання об'єктів інтелектуальної власності, інтелектуальноозброєність.

Отже, за запропонованого диференційованого підходу до формування кадрової та інтелектуальної підсистем, роль інтелектуальної власності в системі економічної безпеки істотно підсилюється, що дуже важливо, адже активізація використання об'єктів інтелектуальної власності позитивно впливає на такі аспекти економічної безпеки торговельного підприємства, як:

1) отримання додаткового доходу від більш ефективного маркетингового супроводу пропонувананих на ринку товарів, передачі або продажу прав на

об'єкти інтелектуальної власності іншим юридичним особам, надання об'єктів інтелектуальної власності у лізинг чи франчайзинг;

2) збільшення частки акціонерів у капіталі підприємства, збільшення частки власного капіталу, підвищення доходів в розрахунку на одну акцію, отримання додаткових переваг при злитті чи продажу підприємства;

3) підвищення економічної ефективності діяльності підприємства за рахунок збільшення віддачі від капіталовкладень у НДДКР та забезпечення безперервності інноваційного процесу [1, с. 327].

Позитивними наслідками для торговельного підприємства, за умови ефективного використання ним об'єктів інтелектуальної власності, є збільшення доходу та прибутку, зростання конкурентоспроможності, розвиток інновацій, покращення становища підприємства на ринку. Хоча використання об'єктів інтелектуальної власності може призводити й до збільшення витрат, пов'язаних з патентуванням, реєстрацією торгового знаку та іншими витратами, що теж має бути врахованим, адже впливає на параметри економічної безпеки.

Таким чином, при використанні об'єктів інтелектуальної власності необхідно максимізувати позитивні та нівелювати негативні наслідки. Адже, позитивні більш значущі, стратегічні, довгострокові, хоча й мають досить високий ступінь невизначеності та ризику, потребують зважених і обґрунтованих управлінських рішень. Ці рішення мають базуватися на систематичному дослідженні ринку, моніторингу зміни потреб споживачів, дій конкурентів, змін у системі матеріально-технічної бази торгівлі, перспективних розробок та комерційних технологій (як вітчизняних, так і міжнародних) [2, с. 89].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вачевський М. В., Кремень Н. С. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: ВД Професіонал, 2005. 448с.

2. Добриніна Г. П., Пархоменко В. Д. Патентна інформація і документація. Патентні дослідження. Київ: Інститут інтелектуальної власності і права, 2004. 96 с.

3. Підпригора О. А., Підпригора О. О. Право інтелектуальної власності України: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2002. 336с.